

**РЪДИАРД КИПЛИНГ
КОТКАТА, КОЯТО ХОДЕШЕ,
КЪДЕТО СИ ЩЕ**

Превод от английски: Валери Петров, 1996

chitanka.info

Сега слушай, чувай и внимавай, о, мое Безценно съкровище, защото това беше, стана и се случи в онова далечно време, когато питомните животни бяха още диви. И Кучето беше диво, и Конят беше див, и Кравата беше дива, и Овцата беше дива, и Свинята беше дива — всички бяха съвсем диви и си ходеха и бродеха из Дълбоките диви дебри, където им очи видеха. Но най-диво от всички диви животни беше Котката. Тя ходеше-бродеше, където си ще, и където да идеше, ѝ беше добре.

Разбира се, Човекът също беше див. Той беше ужасно див и навярно не би почнал да се опитомява, ако не беше срещнал Жената. Тя именно му каза, че този див негов начин на живот не ѝ харесва, и веднага се запретна на работа: намери една удобна и суха пещера, в която се спеше много по-приятно, отколкото върху купчина мокра шума; посипа пода ѝ с чист пясък; накладе чудесен огън от дърва в дъното ѝ; закачи на отвора ѝ една изсушена кожа от див кон с опашката надолу и каза:

— От днес нататък сме Мъж и Жена и имаме свой дом и домакинство. Изтривай си краката, когато влизаш, мили!

Тази първа вечер, о, мое Безценно съкровище, те ядоха дива овца, печена на горещи камъни и подправена с див чесън и див пипер; после дива патица, пълнена с див ориз и с див кимион, и с див магданоз; след това джолан от див вол; и накрая диви череша и диви портокали. Като се нахрани, Мъжът си легна край огъня и веднага заспа, но Жената остана будна. Тя си разпусна косите, взе една голяма плоска кост — това беше овнешка плешка, — вгледа се в чудните знаци по нея, хвърли съчки в огъня и запя. Това беше първата Песен-магия на света.

А далече сред Дълбоките диви дебри всички диви животни се скупчиха на едно място, откъдето се виждаше светлинката на огъня, и почнаха да се чудят какво ли ще е това.

И Дивият кон тропна с дивото си копито и каза:

— О, мои приятели и мои неприятели, не ще е за добро тази голяма светлина, която Мъжът и Жената са направили в Голямата пещера!

Но Дивото куче вдигна дивата си муцуна, подуши миризмата на печено овнешко и каза:

— Аз пък мисля, че ще е за добро. Ще ида, ще видя и след туй ще ви кажа. Хайде, Котано, тръгвай с мен!

— Мяу! — каза Котката. — Аз съм Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре! Няма да дойда с теб.

— Тогава отсега нататък не съм ти приятел! — каза Дивото куче и се затича към Пещерата. Но когато то се отдалечи, Котката си каза: „Където да ида, ми е все добре. Защо пък да не ида да видя и да си дойда, когато си ща?“ — И тя тръгна след Дивото куче леко, меко и безшумно и се скри съвсем до Пещерата, на едно място, откъдето можеше да чува всичко.

А щом стигна до входа на Пещерата, Дивото куче повдигна с муцуна изсушената конска кожа и шумно подуши приятната миризма на печено овнешко. Жената го чу, засмя се и каза:

— Ей го първото! Диво, дошло от Дивите дебри, какво искаш?

Дивото куче каза:

— О, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, какво мирише тъй приятно сред Дивите дебри?

Тогава Жената взе от земята един печен овнешки кокал, хвърли го на Дивото куче и каза:

— Диво, дошло от Дивите дебри, вкуси и опитай!

Дивото куче схруска кокала и той беше по-вкусен от всичко, което беше вкусвало дотогава. И то каза:

— О, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, дай ми още малко!

А Жената каза:

— Диво, дошло от Дивите дебри, помагай на моя Мъж, когато излиза на лов през деня, и пази Пещерата ни нощем, и аз ще ти давам печени кокали колкото искаш.

— Хм! — каза си Котката, която ги подслушваше. — Тази Жена е много хитра, но аз съм по-хитра от нея!

А Дивото куче пропълзя в Пещерата, сложи глава в скута на Жената и каза:

— О, Приятелко моя и Жено на приятеля ми, ще помагам на твоя Мъж, когато излиза на лов през деня, и ще пазя Пещерата ви през нощта.

— Фу! — каза си Котката. — Това Куче е ужасно глупаво!

И тя се върна в Дълбоките диви дебри, за да си маха дивата опашка и да си ходи и броди, където зелените ѝ очи видеха. Но не каза никому ни дума.

А на сутринта, когато се събуди, Мъжът каза:

— Какво дири тук Дивото куче?

И Жената каза:

— То вече не се казва „Диво куче“, а „Първи приятел“, защото ще ни бъде приятел, дорде свят светува. Вземи го със себе си, като тръгнеш на лов!

На следната вечер Жената донесе от лъката няколко зелени наръча сочна трева и когато ги сложи да се сушат край огъня, от тях замириса на прясно сено; и тя взе ремъци от конска кожа, седна на входа на Пещерата и първо изплете един оглавник, а после се вгледа в плоската овнешка плешка и запя. И това беше втората Песен-магия на света.

Далече сред Дълбоките диви дебри Дивите животни се питаха какво ли се беше случило с Дивото куче. И накрая Дивият кон тропна с копито и каза:

— Ще ида, ще видя и след туй ще ви кажа защо Дивото куче не се е върнало. Хайде, Котано, тръгвай с мен!

— Няу! — каза Котката. — Аз съм Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре! Няма да дойда с теб.

Но когато Дивият кон се запъти към Пещерата, тя тръгна след него леко, меко и безшумно и пак се сгуши на онова местенце, откъдето се чуваше всичко.

А когато чу Дивият кон да тропа и да се препъва в дългата си грива, Жената се засмя:

— Ей го и втория! Диво, дошло от Дивите дебри, какво искаш?

И Дивият кон каза:

— О, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, къде е Дивото куче?

Жената се засмя, вдигна от земята плоската плешка, вгледа се в нея и каза:

— О, Диво, дошло от Дивите дебри, ти не си дошло заради Дивото куче, а заради сухото сенце.

И Дивият кон — като тропаше и застъпваше гривата си — каза:

— Истина е. Дай ми да си хрупна от него!

А Жената каза:

— Диво, дошло от Дивите дебри, наведи си дивата глава и носи отсега нататък това, което ще ти сложа; и тогава ще имаш сухо сено три пъти на ден!

— Хм! — каза си Котката, която ги подслушваше. — Тази Жена е много хитра, но аз съм по-хитра от нея!

А Дивият кон наведе дивата си глава и Жената му нахлузи оглавника от ремъци и Дивият кон дъхна в краката ѝ и каза:

— О, Господарко моя и Жено на господаря ми, ще ви служа честно заради това чудесно сенце.

— Фу! — каза си Котката. — Този Кон е ужасно глупав!

И тя се върна в Дълбоките диви дебри, за да си маха дивата опашка и да си ходи и броди, където зелените ѝ очи видеха. Но не каза никому ни дума.

А когато Мъжът и Кучето се върнаха от лов, Мъжът каза:

— Какво дири тук Дивият кон?

И Жената каза:

— Той вече не се казва „Див кон“, а „Верен слуга“, защото ще ни пренася от място на място, дорде свят светува. Качи се на гърба му, като тръгнеш на лов!

На другия ден — като си държеше вирната дивата глава, за да не ѝ се закачат дивите рога о клоните на дивите дървета — пое към Пещерата Дивата крава; и Котката тръгна след нея и се скри както предишните пъти; и всичко се случи, както с Кучето и с Коня; и Котката си каза същите думи и когато чу как Дивата крава обеща да дава на Жената своето мляко в замяна на чудесното сенце, тя пак се върна в Дълбоките диви дебри, за да си маха дивата опашка и да си ходи и броди, където зелените ѝ очи видеха. И пак не каза никому ни дума. И когато Мъжът и Кучето се върнаха от лов и запитаха за Кравата същото, както преди, Жената каза:

— Тя вече не се казва „Дива крава“, а „Добра хранителка“, защото ще ни дава топло бяло мляко, дорде свят светува; и аз ще се грижа за нея, докато ти и Първият приятел, и Верният слуга ходите на лов.

На другия ден Котката почака, повъртя се да види дали някое друго Диво животно няма да тръгне към Пещерата, но всички си стояха в Дълбоките диви дебри; и тя се попита защо пък да не ѝ се

доще да походи и поброди сама около Пещерата. Като стигна до нея, видя, че Жената доеше Кравата, съзря огъня в дъното на Пещерата и подуши мириxa на топлото бяло мляко.

И тогава тя каза:

— О, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, къде отиде Кравата?

А пък Кравата беше там. И Жената се засмя и каза:

— О, Диво, дошло от Дивите дебри, поемай си обратно към тях! Вече съм си заплела косите и скрила магическата плешка. Не ни трябва други приятели и слуги.

А Котката каза:

— Аз не съм приятел и не съм слуга. Аз съм Котката, която ходи и броди, където си ще; а сега ми се ще да вляза във вашата Пещера.

А Жената каза:

— Тогава защо не дойде с Първия приятел още на първата нощ?

Като чу това, Котката се ядоса и каза:

— Сигурно Дивото куче ти е надрънкало глупости за мен!

А Жената ѝ каза през смях:

— Разбрах, че си Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре. Сама казваш, че не си нито приятел, нито слуга. Тогава нека ти е добре другаде!

Тогава Котката се престори на обидена и каза:

— Нима няма да ме пускаш никога да влизам в Пещерата ви; или да се погрея на огъня; или да си близна от топлото бяло млечице? Вярно е, че аз съм само една бедна Котка, но ти си такава умница, такава хубавица, нима е възможно да бъдеш тъй жестока към мен?

Като чу тези думи, Жената каза:

— Знаех, че съм умна, но никой не ми е казал, че съм хубава. За награда да сключим договор: ако и аз кажа една добра дума за теб, ще можеш да влизаш в Пещерата, когато си щеш.

— А ако кажеш две думи? — каза Котката.

— Това едва ли ще се случи — каза Жената. — Но ако кажа две добри думи за теб, ще можеш и да се грееш на огъня.

— А ако кажеш три? — каза Котката.

— Това няма да го бъде никога — каза Жената. — Но ако кажа три добри думи за теб, ще имаш и три пъти на ден топло бяло млекце, дорде свят светува.

И тогава Котката изви гръб и каза:

— Нека помнят Завесата на входа на Пещерата и Огънят в дъното ѝ, и Гърнето с мляко край него, какво е казала моята Неприятелка и Жената на неприятеля ми!

И тя се върна в Дълбоките диви дебри, за да си маха дивата опашка и да си ходи и броди, където зелените ѝ очи видеха.

Вечерта, когато Мъжът и Конят, и Кучето се върнаха от лов, Жената не им каза за договора, който беше сключила с Котката, защото я беше страх, че те няма да го одобрят. А Котката отиде далече-далече в Дълбоките диви дебри и се кри там, додето Жената съвсем забрави за нея. Само малкият Прилеп, който висеше с главата надолу от тавана на Пещерата, знаеше къде се крие тя и всяка нощ прелиташе до нея и ѝ носеше новини от Пещерата.

Една нощ той каза:

— В Пещерата се появи Детенце. То е новичко, мъничко, розовичко и дебеличко и Жената много го обича.

— А какво обича Детенцето? — каза Котката.

— То обича нещата, които са пухкави и гъделичкат — каза Прилепът. — Обича да заспива с нещо топличко в ръце. И обича, когато си играят с него.

— Тогава моят час е дошъл — каза Котката.

И на следната нощ тя напусна Дълбоките диви дебри, скри се близо до Пещерата и зачака да се съмне. На сутринта Мъжът, Кучето и Конят отидоха на лов и Жената остана сама с Детенцето. Тя имаше да готви, а то плачеше и ѝ пречеше на работата. Тя го изнесе навън и му даде шепка камъчета да си играе, но то продължи да плаче.

Тогава Котката протегна лапка и с меките ѝ възглавнички погали Детенцето по бузката. И Детенцето загука. Котката се потърка о дебеличките му коленца и погъделичка брадичката му с опашката си. И Детенцето се засмя с глас. И Жената го чу от Пещерата и се усмихна.

Тогава малкият Прилеп, който беше увиснал с главата надолу при входа на Пещерата, каза:

— О, Хазайко моя и Жено на моя хазаин, и Майко на сина на хазаина ми, едно Диво е дошло от Дивите дебри и да знаеш как чудесно си играе с Детенцето ти!

— Благословено да е това Диво, което и да е! — каза Жената, като изправяше уморения си гръб. — Защото имах работа тази сутрин

и то ми направи услуга.

И в същия миг и секунда, о, мое Безценно съкровище, Завесата от изсушена конска кожа, която закриваше входа на Пещерата, се свлече на земята — фшшшшт! — защото помнеште за договора между Жената и Котката; и когато Жената отиде да я закачи — гледай чудо! — Котката вече се разхождаше преспокойно из Пещерата.

— Здравей! — каза тя. — Ти каза една добра дума за мен и аз мога да влизам в Пещерата, когато си искам. Но знай, о, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, и Майко на моето неприятелче, че аз си оставам Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, й е много добре!

Жената се ядоса, но стисна устни и седна на чекръка да преде.

Но Детенцето пак заплака, защото Котката го беше изоставила; и Жената не знаеше как да го усмири — то се дърпаше и риташе, и цяло посиня от плач.

— О, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, и Майко на моето неприятелче — каза Котката, — откъсни от края, който предеш, завържи с него глиненото пръстенче от вретеното си, повлачи го малко по пода, и аз ще ти покажа една Магия, от която Детенцето ти ще се засмее така силно, както сега плаче!

— Ще го сторя — каза Жената, — защото ми дойде до гуша да го слушам. Но няма да ти благодаря, да си знаеш!

Тя измъкна от вретеното пръстенчето му, върза го с конец и го повлече по пода на Пещерата; и Котката скочи подире му и започна да си играе с него, като го буташе насам-натам с лапи, и го затискаше, и се премияташе презглава, и си го прехвърляше над гърба, и го търкаляше между задните си крака, и го закачаше с нокти, и се преструваше, че го е изпуснала, и отново скачаше отгоре му; и накрая Детенцето се разсмя така силно, както преди беше плакало, и полази след Котката и лудя с нея из Пещерата, докато се умори и легна да спи, без да я изпуска от ръцете си.

— А сега — каза Котката — ще изпея на Детенцето ти една приспивна песен, каквато още не е чувало.

И тя замърка ту тихо — ту силно, ту силно — ту тихо, докато Детенцето заспа. Жената се усмихна, като ги гледаше прегърнати край огъня, и каза:

— Добре го направи. Хитруша си, Котано!

И в същата минута и секунда, о, мое Безценно съкровище, димът на Огъня се спусна на гъсти кълба от тавана на Пещерата — буххх! — защото помнеше за договора между Жената и Котката — и когато се разсея — гледай чудо! — Котката се беше разположила преспокойно до огъня.

— Здравей! — каза тя. — Ти каза втора добра дума за мен и аз отсега мога да се грея на огъня, дорде свят светува. Но знай, о, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, и Майко на моето неприятелче, че аз си оставам Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре.

Жената много се ядоса и разпусна косите си, хвърли съчки в огъня, взе плоската плешка и започна да прави една Магия, за да се предпази да не каже трета добра дума за Котката. Но тази Магия беше Мълчалива магия и вътре стана тъй тихо, че едно мишле излезе от дупката си и пресече Пещерата.

— О, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, и Майко на моето неприятелче — каза Котката, — дали това мишле спада към твоята Магия?

— Ай! Ой! Не, не! — извика Жената и изпусна плешката, скочи върху пънчето и прибра нагоре косите си, за да не полази мишлето по тях.

— Щом не спада към Магията ти — каза Котката, — нали няма да ми навреди, ако го изям?

— Няма! Няма! — каза Жената, като сплиташе косите си. — Изяж го веднага и ще ти бъда завинаги благодарна!

Котката скочи и сграбчи мишлето; и Жената каза:

— Много ти благодаря! Дори и Първият приятел не лови тъй майсторски мишки. Наистина много те бива, Котано!

И в същата минута и секунда, о, мое Безценно съкровище — ффффт! — гърнето с млякото край огъня се разпука през средата — защото помнеше за договора между Жената и Котката — и когато Жената скочи от пънчето на земята — гледай чудо! — Котката вече лочеше преспокойно топло бяло млекце от едно от счупените парчета.

— Здравей! — каза тя. — Ти каза третата добра дума за мен и аз отсега ще мога да лоча топло бяло млекце по три пъти на ден, дорде свят светува. Но знай, о, Неприятелко моя и Жено на неприятеля ми, и

Майко на моето неприятелче, че аз си оставам Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре.

Тогава Жената се засмя, сложи пред Котката паничка с топло бяло мляко и каза:

— О, Котко, ти си наистина много хитра, но помни, че Мъжът и Кучето не са сключвали договор с теб и не зная какво ще направят, като се върнат.

— Няма значение — каза Котката. — Аз да си имам местенце в Пещерата до огъня и млекце три пъти на ден, пък Мъжът и Кучето да правят каквото си щат!

И вечерта, когато Мъжът и Кучето се върнаха в Пещерата, Жената им разправи за договора си с Котката, а докато тя разправяше, Котката си седеше край огъня и се усмихваше. Тогава Мъжът каза:

— Да, но тя не е сключвала договор с мен и с всичките истински Мъже след мен!

И той събу двете си обувки от волска кожа, сложи до тях каменната си брадвичка и станаха три неща (до тях сложи една цепеница и едно друго малко секирче), така че станаха пет неща, и като ги нареди и петте в редица, каза:

— А сега ще сключваме нашия Мъжки договор. Ако ти, Котко, не ловиш мишки, когато си в Пещерата ни, всеки ден, дорде свят светува, аз, щом те видя, ще хвърлям по теб тези пет неща. И тъй ще правят всички истински Мъже след мен!

И като чу това, Жената си каза:

— Тази Котка е хитра, но моят Мъж е по-хитър от нея!

А Котката преброи наредените неща (бяха пет и доста ръбести) и каза:

— Добре, ще ловя мишки, когато съм в Пещерата. Но все пак ще си остана Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре!

— Освен там, където съм аз! — каза ядосано Мъжът. — Да не беше казала това последното, щях да оставя тези пет неща на мира, но сега знай, Котано, че щом те зърна, ще хвърлям по теб обувките си и каменната си брадвичка (значи три неща на брой). И тъй ще правят всички истински Мъже след мен.

Тогава Кучето каза:

— Чакай малко! Ти не си сключвала договор с мен и с всички истински Кучета след мен!

И то показа зъбите си и продължи:

— Ако ти, Котано, не занимаваш Детенцето, когато си в Пещерата ни, всеки ден, дорде свят светува, аз ще те гоня, докато те стигна, а щом те стигна, ще те хапя. И тъй ще правят всички истински Кучета след мен!

И като чу това, Жената си каза:

— Тази Котка е хитра, но Кучето е по-хитро от нея!

А Котката преброи зъбите на Кучето (бяха много и доста остри) и каза:

— Добре, ще занимавам Детенцето, когато съм в Пещерата, стига то да не ми дърпа прекалено силно опашката. Но все пак ще си остана Котката, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре!

— Освен там, където съм аз! — каза ядосано Кучето. — Да не беше казала това последното, нямаше да използвам зъбите си, но сега знай, Котано, че щом те зърна, ще те карам да се катериш по дърветата. И тъй ще правят всички истински Кучета след мен!

И тогава Мъжът — без да губи време — хвърли двете си обувки и каменната си брадвичка по Котката и Котката хукна навън от Пещерата, и Кучето я погна и я накара да се изкатери на най-високото дърво.

И от този ден, о, мое Безценно съкровище, от всички Мъже поне трима — ако са истински мъже, — щом зърнат Котката, хвърлят по нея каквото им е подръка; и всички Кучета я гонят, дордето я накарат да драска по стъблата на дърветата. Но и Котката си знае правата по договора. Тя лови мишки и занимава дечицата, когато си е вкъщи, стига да не ѝ дърпат прекалено силно опашката; но щом свърши работата си или открадне някой миг, и особено когато се стъмни и Луната изгрее, тя си остава пак старата дива Котка, която ходи и броди, където си ще, и където да иде, ѝ е много добре. И тогава тя се измъква тихо-тихо от къщи и поема към Дълбоките диви дебри или пък към Високите сиви покриви, като маха своята дива опашка и скита, дето зелените ѝ очи видят.

* * *

*Писана край огъня мърка добра,
но само на вид е такава;
тя прави цял цирк със една макара,
но щом ѝ омръзне, престава.
А Бинки ме лиже със радостен лай,
ушите си дълги разклатил;
той за мене готов е да играе без край
и затуй ми е Първи Приятел!*

*Писана във Робинзон играе Петкан,
но съгласна е само, додето
поставя ѝ лапките под водния кран
(за да прави следи край морето);
после фуфка и драска, и аз неведнъж
от нейните нокти съм патил.
А Бинки под крана търпи като мъж
и затуй ми е Първи Приятел!*

*Писана се търка и гали във знак,
че ужким ме много обича,
но вечер, щом легна, и ето я пак
навънка по стълбите тича;
и ходи по гости във нощния хлад,
дето никой не я е изпратил.
А Бинки си хърка под моя креват
и затуй ми е Първи Приятел!*

Тази рисунка показва Пещерата, в която Мъжът и Жената живееха отначало. Тя беше наистина много удобна (и по-топла, отколкото изглежда). Мъжът имаше лодка — сега я е оставил да кисне във водата, за да ѝ се раздуе дървото и да не пропуска. Парцаливото нещо, което прегражда реката, е мрежата на Мъжа; с нея той лови съомга. Вижда се и пътеката от гладки и чисти камъни, наредени, за да могат Мъжът и Жената да отиват за вода до реката, без да им влизат пясъчинки между пръстчетата на краката. Черните неща надолу по брега са стъбла на изсъхнали дървета, които реката е довякла от Дълбоките диви дебри на отсрещния бряг. Мъжът и Жената ги използват за горене — първо ги измъкват на пясъка, оставят ги да съхнат и после ги секат на парчета. Не съм нарисувал Завесата от конска кожа на входа на Пещерата, защото Жената я е свалила да я пере. Петънцата по пясъка между Пещерата и реката са следи от ходилата на Мъжа и Жената. Двамата сега са вътре в Пещерата и обядват.

Когато се появи Детенцето, Мъжът и Жената се преместиха в една още по-уютна Пещера, защото то изпълзяваше до реката и падаше в нея, та ставаше нужда Кучето да го измъква.

Тази рисунка представя как Котката, която си ходеше и бродеше, където ѝ се ще, се е запътила към Дълбоките диви дебри, за да маха своята дива опашка и скита, дето зелените ѝ очи видят. Освен Котка и Дебри на рисунката има само няколко отровни гъби. Те са поникнали, защото Дивите дебри са извънредно влажни.

Под главната рисунка аз съм нарисувал по-уютната Пещера, в която Мъжът и Жената се нанесоха, когато се появи Детенцето. Тя им беше за през лятото и пред нея те засяха жито. Мъжът е яхнал Коня и отива да докара Кравата, защото е време Жената да я издои. Той е вдигнал ръка, защото в този момент вика Кучето, което е преплувало реката и гони зайци на отвъдния бряг.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.